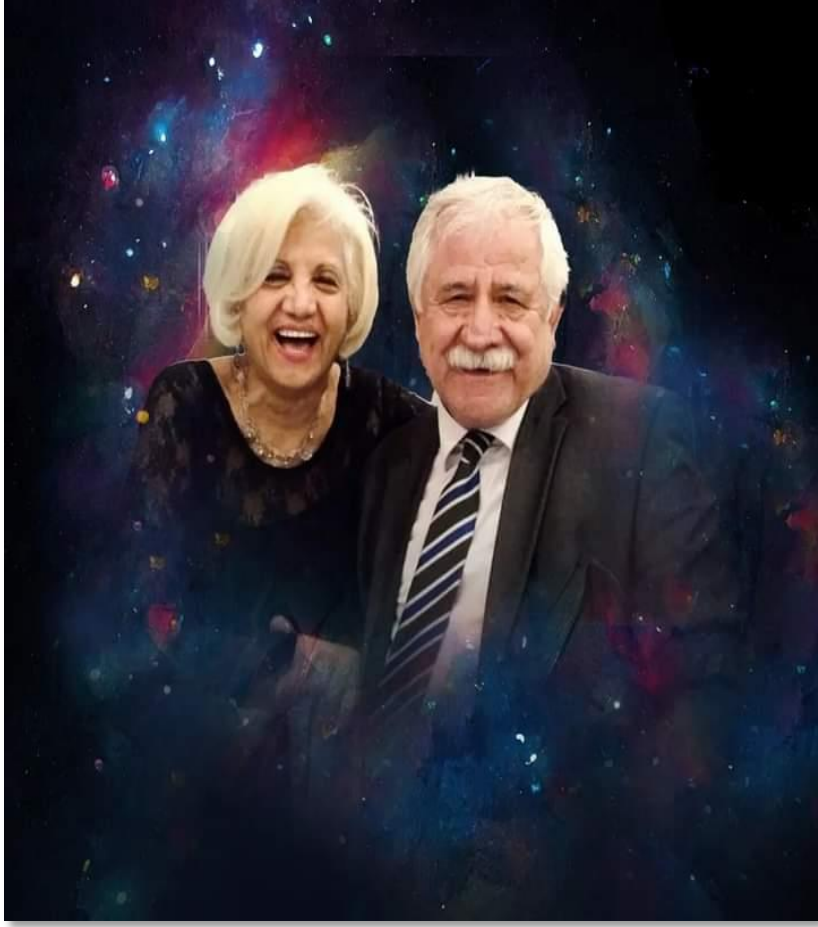

**KAHRAMANMARAŞ MERKEZLİ DEPREMLER SONUCUNDA EN ÇOK
CAN VE MAL KAYBININ YAŞANDIĞI HATAY İLİ DEPREM RAPORU**

Anılarına Saygıyla...

**İNSAN HAKLARI DERNEĞİ HATAY ŞUBE
24.03.2023**

KAHRAMAN MARAŞ MERKEZLİ DEPREMLER SONUCUNDA EN ÇOK CAN VE MAL KAYBININ YAŞANDIĞI HATAY İLİ DEPREM RAPORU İNSAN HAKLARI DERNEĞİ HATAY ŞUBE

A. OLAY:

06.02.2023 tarihinde saat 04.17’de Kahramanmaraş merkezli meydana gelen depremlerin hemen ardından İHD Hatay Şubesi bir heyet oluşturularak alanda aktif çalışmalarda bulunmuş ve gözlemler yapmıştır. Hatay’da bulunan bazı siyasi partiler, sendikalar, sivil toplum kuruluşları ve halkla sürekli diyalog içinde bulunulmuş ve bu yolla ulaşılamayan alanlar konusunda bilgiler alınmıştır.

B. HEYETİN OLUŞUMU:

Heyette, İHD MYK üyesi Servet Üstün AKBABA, İHD Hatay Şube Eşbaşkanı Mürsel Tonguç SALMANOĞLU, İHD Hatay Şube Yürütme Kurulu Üyesi Selman ALTINÖZ ve İHD Hatay Şube Mali Sekreteri Cemile ŞAKUROĞLU yer almıştır.

6 Şubat 2023 günü saat 04.17’de, Kahramanmaraş’ın Pazarcık İlçesinde 7.7 büyüklüğünde yaşanan deprem ile aynı gün saat 13.24’te Kahramanmaraş’ın Elbistan ilçesinde 7.6 büyüklüğünde yaşanan ikinci büyük deprem, Kahramanmaraş, Adıyaman, Hatay, Malatya, Gaziantep, Şanlıurfa, Kilis, Osmaniye, Adana, Diyarbakır ve Elazığ olmak üzere toplamda 11 ilde ağır yıkımlara neden oldu. Bu yıkımlarda sonucunda (02.03.2023 tarihli AFAD resmi rakamlarına göre) 45089 insanımız hayatını kaybetmiştir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 24 Şubat 2023 tarihli raporuna göre, depremin yaşandığı bölgedeki toplam bina sayısı **717 bin 614** olarak açıklandı. Yaşanan afetin ardından yapılan çalışmalarda “ağır hasarlı ve yıkık” olarak belirlenen **90 bin 609** binanın acil olarak yıkılmasına karar verildi. Afet bölgesindeki toplam yıkılan bina sayısı ise **18 bin 200** olarak açıklandı. Hatay, **5 bin 696 konut** ile en fazla yıkımın meydana geldiği şehir oldu.

Kaynak: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı İNOGRAFİK: ZAFER ÇAĞRI, KRONOS

Bakanlığın raporuna göre en fazla yıkım Hatay’da oldu. Toplam bina sayısının 130 bini bulunduğu şehirde 5 bin 696 konut enkaza döndü. Bu konutlardaki daire sayısı ise 23 bin 90 olarak açıklandı.

Hatay'da acil yıkılacak, ağır hasarlı ve yıkık bina sayısı 25 bin 822, daire sayısı 85 bin 724, ticarethane sayısı 19 bin 646, ahır sayısı 449 oldu. En fazla yıkılan bina **3 bin 79 ile Antakya'da meydana geldi. İlçeler arasında Kırıkhan'da 893, Samandağ'da 351, Altınözü'nde 263, Hassa'da 258, Defne'de 227, İskenderun'da 216 bina yıkıldı.**Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından bahsi geçen 11 ilde en az 5 milyon kişinin bölgeden farklı kentlere göç ettiği tahmin edilmektedir.Hatay Büyükşehir Belediye Başkanı Lütfü Savaş tarafından yapılan açıklamada ise yaklaşık 1.700.000 olan Hatay nüfusunun **700.000 bini ilk hafta itibari ile göç etti.**

İnsan Hakları Derneği Hatay Şube Yürütme Kurulu olarak deprem günü ve sonrasında kentimizde yaptığımız alan çalışmalarında insan hak ihlallerinden başta Yaşam Hakkı olmak üzere birçok hak ihlalinin yaşandığına şahit olduk. Her etnik kökenden dilden, dinden, cinsiyetten, yaştan insanlarımızı, yakınlarımızı dostlarımızı mücadele arkadaşlarımızı depremden ve deprem sonrası arama kurtarma çalışmalarının çok geç başlamasından dolayı kaybettik.

Yaşamları boyunca insan hakları mücadelesinden taviz vermeyen kendilerini bu davaya adayan değerli mücadele arkadaşlarımız İnsan Hakları Savunucuları Mithat CAN ve Hatice CAN'ı da ne yazık ki yaşadığımız deprem dolayısıyla kaybettik. İnsan Hakları Derneği Hatay Şube olarak bu raporumuzu onlara ithaf ediyoruz. Anıları mücadelemizde yaşayacaktır.

Depremin İlk Üç Gününde Arama Kurtarma Çalışmalarının Durumu

İnsan Hakları Derneği Hatay Şube Yürütme Kurulu olarak depremin ilk üç günü Antakya, Defne, Samandağ, Kırıkhan ve Altınözü İlçelerinde yaptığımız alan çalışmalarında, temas içinde olduğumuz diğer Demokratik Kitle Örgütleri ve halktan edindiğimiz bilgiler doğrultusunda arama kurtarma ekiplerinin olmadığını ya da parmaklarla sayılacak düzeyde olduğunu tespit ettik.

Depremin ilk iki günü en çok yıkımının yaşandığı Antakya Belediyesi sınırları içerisinde yer alan Cumhuriyet Caddesi, Fatih caddesi, Cebrail mahallesi, Kurtuluş caddesi, Küçük sanayi civarı 600 Konutlar, Atatürk caddesi (Vali göbeği), Emek mahallesi ve özellikle Emlak evler Narlıca, Küçük dalyan ve Betonsan mahallelerinde yüzlerce en kaz halindeki binada sadece 10-20 arası arama kurtarma ekibinin olduğunu tespit ettik. Üçüncü gün aynı güzergâhta yaptığımız çalışmada arama kurtarma sayısının 30-50 arasında olduğunu tespit ettik. Tahminlerimiz göre üstte belirttiğimiz bahsi geçen mahallelerde ve caddelerde, 2 bin ve üzeri binanın yıkılmış olduğu düşünüldüğünde arama- kurtarma çalışmalarının ne kadar yetersiz olduğu açıkça ortaya çıkacaktır.

Depremin ilk üç günü AFAD, Kızılay ve Askeriye başta olmak birçok devlet kurumunun yeterli düzeyde sahada yer almadığı, arama kurtarma çalışmaları ve halkın diğer ihtiyaçlarını (barınma, beslenme, güvenlik sağlık vb.) karşılamada yetersiz oldukları tespit edilmiştir. Aynı şekilde başta Hatay Valiliği ve Hatay Büyükşehir Belediyesi olmak üzere, Antakya, Defne, Samandağ, Kırıkhan ve Altınözü belediyelerinde de kriz masalarının koordinasyonsuz şekilde yürütüldüğü arama kurtarma çalışmalarında ve halkın diğer ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldıkları tespit edilmiştir.

Arama kurtarma çalışmalarının çok yetersiz olduğuna şahit olmakla beraber, arama kurtarma çalışmalarına katılan gönüllüler ve halkın kendi imkânları doğrultusunda insanları enkaz altından çıkarmaya çalıştıklarını gözlemledik. İlk iki gün boyunca enkaz altından yüzlerce insanın seslerini geldiğine, bizler dâhil on binlerce insanın şahit olduğu tartışmasız bir gerçekliktir. Bu nedenle bizler dâhil, binlerce kişi AFAD'ı arayıp bilgilendirip yardım talep etmemize rağmen verilen adreslere hiç bir şekilde AFAD'ın gelmediğine de şahit olduk. Yüzlerce binada en kaz altında olan ve yardım isteyen kişileri, halk ve gönüllü ekipler ellerinde yeterli teçhizat ve ağır iş makineleri olmadığı için çıkaramadı. İlk iki gün kentin her noktasına girilebilecek çevre yolunun depremin ilk gününden itibaren kullanılabilir halde olmasına rağmen ağır İş makinelerinden Kepçe, Ekskavatör gibi birçok ağır iş makinesinin kent girişinde bekletildiğini, kent merkezine sokulmadığını, arama ve kurtarma çalışmalarında kullanılmadıklarını gözlemledik. Uluslar arası arama kurtarma ekiplerinin, AFAD, Kızılay ve Askeriye gibi devlet kurumlarından çok daha hızlı hareket ettiklerini ve arama kurtarma çalışmalarında yer aldıklarını da gözlemledik.

Yıkımın yine en çok gerçekleştiği ilçelerden biri olan Defne İlçesinde de de ilk üç gün, Armutlu mahallesi, Elektrik mahallesi, Sümerler mahallesi Harbiye Dükkân Abbud bölgesi ve çevresi, Uğur Mumcu Bulvarı ve çevresi ve Samandağ yolu güzergâhında da Antakya İlçesinde olduğu gibi benzer durumun yaşandığı, arama kurtarma çalışmalarının halk ve gönüllü ekipler tarafından yürütüldüğü yaptığımız alan çalışmalarında gözlemlenmiştir. Aynı şekilde Altınözü İlçesinde merkezde ve köylerde yıkılan evlere halk kendi imkânları ile müdahale etmiş yakınlarını kurtarmaya çalışmıştır. Yine yıkımın en çok olduğu Samandağ ve Kırıkhan İlçelerinde de benzer durumların yaşandığını Arama Kurtarma ekiplerinin ilk üç gün yeterli düzeyde sahada yer almadığı, alan çalışmalarımızda ve sahada bulunan Demokratik Kitle Örgütleri ve halk ile temaslarımızdan tespit edilmiştir.

- Barınma ve Beslenme Durumu

Depremi ilk haftası yoğun düzeyde insanların barınma, beslenme ve sağlık hizmetlerine erişmede sorunlar yaşandığını tespit ettik. Depremi sabah saat 04.17 de tan atmadan önce meydana gelmesi, insanların çoğunun can havliyle ayakkabısız, terliksiz ve ince kıyafetlerle kendilerini sokağa atmış olmaları aynı zamanda dışarıda yoğun yağmur yağışına ve -3 derecelik bir soğuğa maruz kalmaları, açık alanlarda barınmalarının önünde ki en büyük zorluğu yarattı.

Barınmaya yönelik herhangi bir adım atılmadığından imkânı olmayan binlerce insan günlerce kendi imkânları ile sokakta pazar yeri gibi açık alanlarda, sera yerlerinde, park alanlarında ve kırsal alanda yaşayan akrabalarının, tanıdıklarının yanlarına sığınarak barınma sorunlarını dayanışma içinde çözmeye çalıştı. Ayrıca arabası olup, arabası zarar görmeyen binlerce insan günlerce şehrin açık alanlarında arabalarında barınma sorunlarını çözmeye çalıştı. Kentte elektrik, su, doğalgaz altyapısı tamamen çökmüştü. Gıda ve yakıt tedarikinde ciddi problem mevcuttu. Yerelde yer alan Bazı siyasi partiler ve Demokratik Kitle Örgütlerinin çağrıları ve yoğun çalışmaları ile beraber Türkiye'nin dört bir yanından gelen gönüllüler üzerinde ilk hafta halkın barınma, beslenme ve sağlık sorunları giderilmeye çalışıldı. Fakat bu çalışmaları gerçekleştiren siyasi parti ve STK'ların kapasitelerinin belli bir düzeyde olması genelde gönüllü ekiplerine dayalı çalışma yürütüyor olmaları, afetin boyutu vb nedenlerle yeterli olamadığı, halkın tamamına ulaşılamadığı tespit edilmiştir. Bahsi geçen dayanışmanın yanında asli görevi afet ve acil durumlarda can ve mal kurtarma, sağlık, iâşe, ibate, güvenlik, mal ve çevre koruma, sosyal ve psikolojik destek hizmetlerinin verilmesine yönelik çalışmaları yürütmek olan Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ve ilgili diğer kamu kurumları deprem krizini yönetememiştir. Genel olarak Devletin kurumlarının ilk hafta yeterli düzeyde kurum ve kişiler ile sahada yer almadığı alan çalışmalarımızda ve halkla gerçekleştirdiğimiz görüşmelerde tespit edilmiştir. Aynı şekilde başta Hatay Valiliği ve Hatay Büyükşehir Belediyesi olmak üzere, Antakya, Defne, Samandağ, Kırıkhan ve Altınözü belediyelerinde de çalışmaların koordinasyonsuz şekilde yürütüldüğü halkın barınma, beslenme ve sağlık ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldıkları tespit edilmiştir.

Sağlık Durumu

Sabah saat 04: 17 yaşanan deprem sonucu başta Odabaşı Beldesi Altınçay mahallesin de yer alan Hatay Antakya Devlet Hastanesi'nin (Eski Devlet Hastanesi) tamamına yakınının yıkılmış olması, Güzelburç, Kıbrıs şehitler caddesinde yer alan Hatay Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin (Yeni Devlet Hastanesi) kısmi kullanılabilir halde olması, Alahan Tayfur Sökmen Kampüsü mevkiinde yer alan Mustafa Kemal Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nin de kullanılamaz hale gelmesi sonucu Kamuya ait tüm hastanelerde sağlık hizmetleri durma noktasına gelmiştir. Altınözü, Samandağ, Reyhanlı ve Kırıkhan devlet hastaneleri ile İskenderun Hastanesi de kısmi kullanım ile faaliyette bulunmaktaydı. Ayrıca Antakya merkezde bulunan Özel Defne Hastanesi ve Özel Akademi Hastanesinin de yıkılmış olmaları nedeniyle kent merkezinde sağlık hizmetlerine erişim daha da çıkılmaz hale gelmiştir. Hastanelerde Acil müdahale edilmesi gereken yüzlerce insana, müdahale edilemediği için hayatlarını kaybetmiştir. Bunun yanı sıra İlk günlerde Enkaz altından çıkarılan kişiler 100 km uzaklıkta olan Dört Yol Devlet Hastanesine ambulanslarla ve şahsi araçlarla götürülmeye çalışılmıştır. Ne yazık ki yaşanan deprem sonucu can havliyle kent merkezinden

çıkmaaya çalışan binlerce vatandaşın aynı anda yollara çıkması trafikte ciddi tıkanmalara neden olmuştur. Depremi ilk iki günü Kent giriş ve çıkış yolları, alternatif yollar ve kent merkezindeki yollar devletin yetkili kişileri tarafından genel olarak koordine edilmemiştir. Kısmi müdahalede plansız ve koordinesiz yapıldığı için kent içinde ve dışındaki yolların tamamına yakını tıkanma noktasına gelmiştir. Bu sebeple birçok kişi zamanın da hastanelere yetiştirilememiş hayatlarını kaybetmiştir.

Türk Tabipleri Birliği (TTB) İkinici Başkanı Doç. Dr. Ali İhsan kten 22.03.2023 tarihinde <https://www.diken.com.tr/dr-okten-hatayi-anlattı-devlet-her-yerde-varsa-hastaneleri-nerde/> verdiği röportajda şunları ifade etmiştir:

“Aldığımız bilgiye göre dn geceye kadar hastanelerin durumu şöyleydi: Hatay şehir Hastanesi, hasardan ötürü hizmet dışıydı. Bahçesine sahra hastanesi kurulu. Ancak şehir dışında olduğu için ulaşılması g.

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Araştırma ve Eğitim Hastanesi'nin bahçesindeki çadırlarda sağlık hizmeti verilmeyi çalışılıyor. İlk müdahaleden sonra hastalar sevk ediliyordu. Hastanenin ağır hasarlı ek binası tamamen hizmet dışı, arama kurtarma çalışmaları henüz tamamlanmadı.

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nin acil servisi üçüncü gün hizmet vermeye başlamıştı ve 2-3 odası ameliyathaneye dönüştürülmüş, basit cerrahiler yapılıbiliyordu.

İskenderun Devlet Hastanesi'nin bir bloğu tamamen yıkılmış, diğer blokta birkaç gün hizmet verilmişti.

Son depremlerle sadece Samandağ ve Dörtyol devlet hastaneleri ayakta ve kullanılabilir durumda kaldı.”

“Sağlık Bakanı Fahrettin Koca Hatay'da, “Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Uygulama ve Araştırma Hastanesi, Samandağ, Reyhanlı ve Kırıkhan devlet hastaneleri ile İskenderun Hastanesi B Bloğu'nun yapılan taramalarda hafif hasarlı ve kullanılabilir durumda olduğunu ancak buna rağmen kısmen tahliye edildiğini dile getirmiştir. stte de bahsettiğimiz gibi Hatay ilinde yıkılmayıp ayakta kalan hastaneler de zorunlu olarak kısmi tahliyeler edilmiştir.”

Sonuç itibari ile stede de bahsettiğimiz gibi sağlık hizmetleri en yakın İlçe olan Dörtyol, Mersin ve Adana illerinde giderilmeye çalışılmıştır. Devlete ait hastanelerin genel itibari ile kullanılmaz hala gelmesi başta yaşam hakkı ihlali olmak üzere ciddi düzeyde sağlık ihlallerine neden olmuştur.

Bunların yanı sıra depremin ilk gününden itibaren sağlık çalışanlarının ve hekimlerin barınma, dinlenme ve diğer temel ihtiyaçlarının temininde ciddi sorunlar yaşadığı, çalışmaya zorlandıkları Sağlık alışanları ile yaptığımız görüşmelerde tespit edilmiştir. Sağlık alışanları ile yaptığımız görüşmelerde: 112 Acil ağrı Merkezinin yoğun kullanımı sonucu sistemin Hatay dışındaki iller vasıtasıyla sağlanmaya çalışıldığı ve taleplere yetişilemeyince Ambulans sfrlerine İl içinde rastgele gezmeleri ve en kaz altından çıkarılan kişileri en yakın hastanelere götürmeleri emrinin verildiği dile getirilmiştir. Ayrıca Sağlık Banlığına ait Hastane Bilgi Yönetim Sistemi (HBYS) İlçelerin İllere İllerin Merkeze bağlı olarak kullanıldığı bir sistemdir. İl sistemi oktğ için İlçe sistemlerinin kullanılmaz duruma düştüğünü, bu yüzdende kayıt tutamadıklarını, defterlere not alarak sistem sıkıntısını çözmeye çalıştıklarını, çoğu tanınmaz halde olan cesetlerin fotoğraflarını çekip numara verdiklerini, ağır yaralı olarak getirilen birçok kişinin kimlikleri olmadıkları için kayıt edilemediğini dile getirmişlerdir. Bunların yanı sıra Türkiye'nin dört bir yanından gönüllü olarak onlarca doktorun ve Sağlık alışanı'nın kendi imkânları ile ilk gün itibari ile geldiğini, Sadece Dörtyol devlet hastanesine farklı branşlardan yaklaşık 1000 Hekimin geldiğini, Fakat Sağlık Bakanlığının koordinasyonda yetersiz kaldığını, gönüllü olarak gelen Hekim ve Sağlık çalışanının kimler olduğunu bile tespit edemediğini, ilk iki gün sağlık çalışanı takviyesinde yetersiz kaldığını dile getirmişlerdir. Sağlık alışanlarının kendileri de depremzede iken birçoğu yakınıni eşini dostunu kaybetmişken, hatta bazıları enkaz altından çıkarılmalarına rağmen görev yerlerine gelerek çalıştıklarını, fakat Ankara merkezden gönderilen tam yetkili koordinatörlerin kendilerine emri vaki konuşarak aşağılayan ifadelerle çalışmaya zorladığını, tuttıkları defter kayıtlarında sayıların örtüşmemesinden dolayı azarlandıklarını, hastanede bazı doktorlara belli bölümleri açmaları için baskı yapıldığını dile getirmişlerdir.

Depremi ilk gününden itibaren sağlık çalışanlarının ve hekimlerin barınma, dinlenme ve diğer temel ihtiyaçlarının temininde ciddi sorunlar yaşandığını ve bunun bölgedeki sağlık hizmetini önemli şekilde etkilediği yaptığımız görüşmelerde ve gözlemlerimizde tespit edilmiştir.

En kaz altından çıkarılan insanların cesetleri yol kenarlarında, en kaz çevrelerinde hastane yetersizliğinden ve morglarda yer olmadığından hastane koridorlarında ve bahçelerinde battaniyelere sarılı halde yere bırakıldığı tarafımızca tespit edilmiştir.

Basından Sağlık Alanı İle İlgili Haberler:

Hatay Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde en az 80 hasta ölüme terk edildi

<https://artigercek.com/guncel/hatay-egitim-ve-arastirma-hastanesinde-en-az-80-hasta-olum-terk-edildi-242018h>

9 gün önce

'1'i bebek 14 hasta yoğun bakımda ölüme terk edildi'

Sözcü Gazetesi

AFAD gönüllüsü Serkan Ayten, Gaziantep ve Kahramanmaraş merkezli 6 Şubat depremleri sırasında büyük hasar gören Hatay Antakya'daki Özel Defne Hastanesi yoğun bakımında biri bebek 14 hastanın ölüme terk edildiğini, tesadüfen girdikleri

<https://www.dailymotion.com/video/x8iv7sy>

INDEPENDENT
Türkçe

KORONAVİRÜS HABER SİYASET DÜNYA YAşAM BİLİM KÜLTÜR YAZARLAR TÜRKİYE EKONOMİ SPOR SAğLIK RÖPORTAJ DOSYA VİDEO

Hatay'daki Özel Defne Hastanesi'nin yoğun bakımında ölüme terk edilen hastaları depremden 3 gün sonra İstanbul'dan giden gönüllü Serkan Ayten'in de arasında olduğu gönüllü ekip buldu. Yoldan geçerken bir yaşlı adamın "Hastanede insanlar var" demesi üzerine gönüllü ekip kapısı yıkılmış binaya tırmanarak girdi.

Biri bebek 14 hastayı yoğun bakım bölümlerinde buldular. 8 hasta hayatını kaybetmişti. Camları kırılmış yoğun bakımdaki soğukta, günlerce karanlıkta hayata tutunan 5 hastayı kurtardılar.

<https://www.indytrk.com/node/615486/haber/depremden-sonra-hastanede-unutulan-hastalar-3-g%C3%BCn-sonra-bulundu>

Göç Durumu

Basit tanımı ile Göç: İnsanların buldukları mekânları geçici ya da kalıcı olarak terk etmesi olayıdır. Çağımızın en önemli kavramlarından biri olan göç, savaşlar, ekonomik nedenler, siyasal baskılar gibi beşeri faktörlerin yanı sıra deprem, sel, kuraklık gibi doğal afetler üzerinden yaşanmaktadır. Özellikle savaşlar ve deprem gibi faktörler insanların buldukları yerleri hızlıca toplu halde terk etmesine sebep olarak, göç edilen yerlerde başta alt yapı sorunları olmak üzere istihdam, eğitim, sağlık, kültürler arası çatışma psikolojik ve sosyolojik bir dizi soruna neden olur. Göç olgusu her zaman olduğu gibi başta dez avantajlı durumda bulunan kadın ve çocukları olumsuz yönde etkilediği gibi yüzde 80'i başarısızlıkla sonuçlanır.

Hatay da yaşanan Deprem felaketinin ilk saatlerinden itibaren imkânı olan insanlar kırsal alandaki yakınlarının yanlarına ya da çevredeki İllere, (başta Mersin olmak üzere) göç etmiştir. Resmi verilere göre 1.700.000 olan Hatay nüfusunun 700.000 depremin ilk beş günü itibari ile göç etmişti. Özellikle Hatay İlinin en büyük iki İlçesi olan Antakya ve Defne İlçelerinde yaşayan halkın tamamına yakını göç etmiştir. Şehir merkezi deyim yerindeyse hayalet kente dönüşmüştür. Şuan bile bahsi geçen İlçeler aynı durumdadır. Kent merkezinde yoksullar ve yoksunlar dışında, elinde silahlar ve sopalar bulunan 5-10 kişilik sivil gruplar- askerler ve dayanışma merkezleri kuran bazı siyasi partiler, yerel ve ulusal STK'lar, ulusal düzeyde dayanışmaya gelen belediyeler vb kurum ve kuruluşlar dışında İlk hafta kimse yoktu. Başta Antakya İlçesi olmak üzere Defne İlçesinde de ayakta kalan evlerin büyük bir kısmının ağır ve orta hasarlı olması sebebiyle halk kentten göç etmek zorunda kalmıştır. kentin her iki ilçesinde yıllarca yerleşmenin genel itibari ile mümkün olamayacağı aşikardır. Göç eden insanların tekrardan memleketlerine geri dönmesi için başta barınma sorunları olmak üzere eğitim sağlık istihdam gibi temel ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik ivedilikle çözümler üretilmeli, demografik yapının değişmesinin önüne geçilecek politikalar üretilmeli ve sonuç itibari ile kalıcı göçün önüne geçilmelidir.

Eğitim durumu

6 Şubat 2023 tarihinden önce Hatay'da İl Milli Eğitim Müdürlüğü verilerine göre İlkokul, Ortaokul ve Lise olmak üzere toplam da 398.675 öğrenci bulunmaktaydı. İl genelinde ise 22.711 öğretmen görev yapmaktaydı. Yaşanan deprem sonucunda İl Milli Eğitim Müdürlüğü resmi sitelerinde hayatını kaybeden öğretmen ve öğrenciler ile ilgili şuan kadar hiçbir bilgi paylaşılmamakla beraber Twiter hesabı depremden 1 ay sonra 6 Mart 2023 tarihi itibari faal kullanılmaya başlanmıştır. 6 Mart 2023 tarihinden bugüne değin yapılan paylaşımlarda da hiçbir bilgi kamuoyuna aktarılmamıştır. Elde ettiğimiz bilgiler doğrultusunda ne yazık ki yaklaşık 400 öğretmenin hayatını kaybettiğini tespit ettik. Hayatını kaybeden öğrenci sayısı hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmamakla beraber bu sayının vefat eden öğretmen sayısından en az iki katından daha fazla olduğunu tahmin etmekteyiz.

1311 okulun bulunduğu Hatay İlinde deprem dolayısı ile kaç okulun yıkıldığı, kaçının acil yıkılması gerektiği kaçının ağır, orta ve az hasarlı ya da hasarsız olduğu hakkında Milli Eğitim Bakanlığının ya da İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün resmi bir açıklaması bulunmamaktadır.

Öğretmenlerin barınma, beslenme ve diğer temel ihtiyaçlarının temini için bugüne kadar ne Bakanlık düzeyinde nede İl ve İlçe Müdürlükleri nezdinde bir çalışma yapılmıştır. Öğretmenlerin tamamına yakını kendi imkânları ile kırsal alandaki yakınlarının yanına ya da İl dışına çıkmak zorunda kalmıştır.

İl ve İlçe Müdürlüklerinin oluşturduğu, içinde okul müdürlerinin de yer aldığı BİP ve Watsap gruplarına atılan mesajlar öğretmenlere iletilmiş, öğretmenler Devlete ait İl ve İlçe Kiriz masalarında göreve çağırılmıştır. Özellikle müdür ve müdür yardımcılarında göreve gelemeyecek olanların rapor almaları talep edilmiştir. Şubat ayı sonu itibari ile defalarca öğretmenlere bakanlık tarafından çevrimiçi anketler gönderilmiş, yapılması zorunlu kılınmıştır. Anket sorunlarında öğretmenlere İl dışında olup olmadıkları, birinci dereceden yakınlarını kaybedip kaybetmedikleri, ikamet ettikleri

evlerin hasar durumu, çalışabilecek durumda olup olmadıkları ve 21 metre karelik tuğladan ev isteyip istemedikleri, gibi sorular sorulmuştur.

Hatay İlinde Dörtyol, Payas, Erzin, Arsuz ve Altınözü İlçelerinde okulların 27 Mart 2023 tarihi itibari ile açılacağı söylenmekte ve bahsi geçen İlçelerde çalışan öğretmenler göreve çağrılmaktadır. Şuana kadar ne öğrenciler ne öğretmenler nede okulların alt yapısı düzeyinde çalışma yapmış olan Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu kararı öğretmenlerin ve öğrenci velilerinin tepkisine neden olmaktadır. Altınözü İlçesinde görev yapan öğretmenlerin tamamına yakını yıkımın en çok gerçekleştiği ve ağır hasarlı binaların en fazla olduğu Antakya ve Defne ilçelerinde ikamet etmekteydiler. Şuan itibari ile Altınözü İlçesinde görev yapan öğretmenlerin tahminlerimize göre yarısından fazlası İl dışında bulunmaktadır. Altınözü'nde görev yapan öğretmenlerle yaptığımız görüşmelerde yüzde 70'in evinin orta ve ağır hasarlı olduğu, az hasarlı ve hasarsız evlerde tadilat zorunluluğu gerektiği bunun yanı sıra yaşanan travmadan dolayı tamamına yakınının evlerine girmek istemediği, çocuklarının ve kendilerinin psikolojik olarak aşırı yıprandıkları bu yüzden kaygılı oldukları ve korktukları dile getirilmiştir. Ayrıca çalıştıkları okulların depreme dayanıklı olup olmadığı hakkında bilgi sahibi olmadıkları, çalıştıkları okulların çoğunun eski bina olduğu, barınma sorunlarının çözülmediğini, çocuklarının şuan farklı illerde eğitimlerine devam ettiğini, çocuklarını farklı illerde nasıl tek başlarına bırakacakları sorusunun cevapsız kaldığını, göç ettikleri illerde kira fiyatlarının aşırı artmasından dolayı maddi olarak sıkıntı yaşadıklarını, hem öğrencilerinin hemde kendilerinin güvenli ortamlar yaratılırsa eğitim ve öğretim faaliyetlerinde çalışmak istediklerini fakat şuan ki durumda maddi ve manevi hiçbir sorunlarının giderilmemesinden dolayı çalışmak istemediklerini dile getirmişlerdir.

Öğrenci velileri ile yaptığımız görüşmelerde çocuklarının deprem psikolojisini hala atlamadığını, çoğunun uyku problemi yaşadığını, korktuğunu, okulların açılmasının çocuklarının psikolojisini olumlu yönde etkileyeceğini düşündüklerini, eğitim-öğretimde özellikle ortaokul düzeyinde 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin telafisi mümkün olmayan bir sürecin içine atıldığını, LGS sınavına hazırlık aşamasının sekteye uğradığını bu yüzden çocuklarının sınavlarda istenilen düzeyde başarı sağlayamayacağını gördüklerini, bu hak kaybının giderilmesi için hiç adım atılmadığını dile getirmişlerdir. Aynı şekilde Lise düzeyinde 11. ve 12. Sınıf öğrenci velilerinde benzer kaygılar yaşadığı yaptığımız görüşmelerde tespit edilmiştir. Bunların yanı sıra İlk okul düzeyinde özellikle 1. Sınıf öğrencilerinin velileri ile yaptığımız görüşmelerde çocuklarının ciddi düzeyde kaygı bozukluğu yaşadığı, okulların açılmasının çocuklarına iyi geleceğini düşündüklerini, sürecin uzamasının çocukların psikolojisinde ciddi travmalara neden olacağı dile getirilmiştir.

Yüz yüze ve telefonla yaptığımız görüşmelerden biri olan Hatay Fen Lisesi 9. Sınıf öğrencisi F.T. şunları ifade etmiştir:

Evimiz ağır hasarlı, sekiz katlı binanın ikinci katında oturuyorduk. Annem, ben, kız kardeşim ve babam binanın merdivenlerine bakan duvarın yıkıldığı alandan çıkabildik. Giriş kapımızın önüne fortmanto yıkıldığı için kapıdan çıkamadık. Deprem olduğu anda yatağımdan fırladım 2-3 saniye sonra elbise dolabım yattığım yatağa düştü. Bir kaç saniyeyle kurtuldum. Sonradan dayılarım ve babam eve girdi elbise dolabını kaldıramadılar parçaladılar dolap yatağımy yırtmış suntayı kırılmış. İki üç saniye önce kalkmasaydım yaşamıyordum. İlkokuldan bugüne kadar tanıdığım birçok arkadaşımın öldüğünü duydum. Şuan ki okulumda da sınıf arkadaşlarımdan ölen oldu çok üzülyorum aklıma geldikçe. 5 gün arabada kaldık sonrasında Mersine ve Antalya'ya geçtik. Şimdi Muğla Fethiye de Fen Lisesindeyim. Kendimi derslerime vermekte zorlanıyorum. Eskisi gibi değilim. Hatay'a geri dönmek istiyorum. Okulumda. Ama ailem belki burada kalırsız diyor yada başka İle gidebiliriz. Tam belli değil.

Genel itibari ile Eğitim öğretim faaliyetlerinden çocukların uzak kalmasının akademik gelişimlerini etkileyeceği, çocukların güvenilir alanlarda eğitim görmesini gerekliliği, barınma ve diğer ihtiyaçlarının hem aileler hem de öğretmenler nezdinde giderilmesi ve Psiko-sosyal desteğin depremden etkilenen her kesime ivedilikle verilmesinin elzemliği yapılan görüşmelerden çıkardığımız sonuçlardır.

Öğretmenlere gönderilen mesajlardan biri

İletişim Durumu

İlk iki gün GSM operatörlerinin asgari düzeyde bile kullanılamaması, hatta günün büyük bir bölümünde kullanılamaz halde olması, arama kurtarma çalışmalarının aksamasına neden olduğu gibi, halkın birbiri ve dış dünya ile bağlantısının kesilmesine neden olarak, var olan kaos durumunu daha da çıkılmaz hale getirmiş ve önüne geçilemez acıların yaşanmasına da sebep olmuştur. Bunun dışında internete erişimin çok sınırlı düzeyde kalması halkın yardım taleplerini dış dünyaya ulaştırmasını engellemiştir.

Hatay halkı; yıkımın en çok yaşandığı Hatay'ın 2. Günün sonu itibari ile medyada yansıtılmaya başlandığını, diğer illerde yaşayan yakınlarından, bazı siyasi partilerin ve Demokratik Kitle Örgütlerinin dayanışma çağrılarında öğrendiklerini dile getirmişleridir. Bizlerde Hatay'da ikamet eden İHD Hatay Yürütme Kurulu üyeleri olarak aynı şeyleri duyduk ve yaşadık. Bu sorunun ayrıca ele alınması ve sorgulanması gerektiğini vurgulamak isteriz. Çünkü bu uygulama sonradan öğrendiğimiz bilgiler doğrultusunda Malatya Adıyaman,Kahramanmaraş,.. gibi İllerde de yaşanmıştır.

- Suriyeli Mültecilerin Durumu

İlk günden itibaren sahada yaptığımız gözlemlerde ve görüşmelerde Suriyeli Mültecilere yönelik yerel halkın ötekileştirici- ayırıcı söylemlerin depremle beraber ne yazık ki daha da arttığını tespit ettik. bu söylemler; Hatay da yaşanan yağma olaylarının sosyal medyada Suriyeli mülteciler tarafından yapıldığına yönelik kara propaganda, genelde ve yerel ölçekli ırkçı ve mezhepsel bakış açısı ve İl dışından gelen bazı grupların halkı içine karışarak Suriyeli mültecileri hedef gösteren asılsız söylemleri mültecilere yönelik ayırıcılığı ve ötekileştirmeyi tetiklemiştir.

Örneğin: Depremin dördüncü günü "**Devlet-i Aliyye Ocakları**" adlı dört kişilik bir gurubun Doblo tip bir araba ile gelip, HDP-HDK ve hemen yanında yer alan KESK Dayanışma Çadırlarının bulunduğu alanda canlı yayın yaparak "**Buralara yardım yapmayın buralarda her şey heder ediliyor atılıyor**" diyerek provoke etmeye çalışması üzerine Dayanışma Gurubunun buna tepki vermesidir. Bahsi geçen olayın olduğu yerde İHD Hatay Şube Yürütme Kurulu Deprem komisyonu olarak mevcuttuk. Kedilerine ne yapmaya çalıştıklarını sorduğunda cevaben:

Bir tır eşyamız var Suriyeliler saldırıyor korumak ve burada dağıtmak istiyoruz.

Orada bulunan bizler ve dayanışma grubu mensupları bu tip söylemlerin inandırıcı olmadığını, Valiliğe, sokakta silahlı gezen Özel Timlere ya da polise başvurduğumuzda, *söyledik oralı olmadılar* cevabını verdiler. Bunun üzerine Eşbaşkanımız Mürsel Tonguç Salmanoğlu Hatay'ın Altınözü İlçesinden olduğunu Suriyeli Mültecilerin en yoğun yaşadığı İlçelerden biri Altınözü'nde kendilerinin dediği gibi herhangi bir yağmanın yaşanmadığını hatta kendi köyü Fatikli mahallesinde 1000 üzerinde Suriyeli Mültecinin yaşadığını yerel halkla da şüana kadar ciddi hiçbir problem yaşamadıklarını, Antakya Merkez ve Defne İlçesinde yaşanan yağmalarda Suriyeli Mültecileri görmediklerini ve duymadıklarını yağmanın olduğu birçok yerde mülteci nüfusun bile olmadığını, dile getirdiğinde cevap veremediklerine şahit olduk.

Bunun üzerine *“bizlere yer gösterin malzememizi dağıtalım Samadağ'a (Arap Alevi yerleşimi) götürelim”* dediklerini. Dayanışmadaki yetkililerin bu konuda onlara yardımcı olamayacaklarını dile getirerek gidip devlet yetkileri ile görüşmeleri gerektiğini söylemeleri ve kısmi gerginlik üzerine arabalarına binip gitmişlerdir.

İrkçı şovenist söylemler ile Suriyeli Mültecileri marjinalleştiren ve hedef gösteren gruplardan bazılarının Ümit Özdağ'ın adamları olduğuna yönelik duyumlarda aldık.

Bunun yanı sıra Hatay da marketlere giren insanların tamamına yakınının marketlerin çevresinde yaşayan yerel halk olduğu, insanların temel ihtiyaçlarını o kaosta almaya çalıştıklarını, yerel halktan ve mültecilerden çok az kişinin ihtiyacından fazlasını ve temel ihtiyaçları dışında olan şeyleri almaya çalıştıklarını saha çalışmalarımızda ve yaptığımız görüşmelerde tespit ettik.

Ayrıca kuyumcular, beyaz eşya dükkânları, kırtasiye gibi temel ihtiyaçlar dışında bulunan işletmelerin yağmalanmasın da yerel halktan insanın ve mültecilerin yok denecek kadar az olduğunu, yağmalamayı farklı illerden gelen kişilerin organize şekilde yaptıklarını yaptığımız görüşmelerde tespit ettik.

Depremi ilk günü ve sonrasında Hatay Otagarında otobüs bekleyen ve şehir çıkışlarında otostop çeken Suriyeli mültecilerle yaptığımız görüşmelerde Hatay dışında depremin yaşanmadığı herhangi bir ile gitmeye çalıştıklarına şahit olduk. *“Kendilerine neden kenti terk ettiklerini sorduğumuzda burada güvende değiliz bizlere çok kötü davranıyorlar saldırıyorlar, ailelerimizi korumalıyız, neresi olursa olsun güvenli bir yere gitmek istiyoruz”* dediler.

Sonuç itibari ile göçmenlerin arama-kurtarma çalışmaları sırasında ayrımcılığa maruz bırakıldıkları, su, yemek, erzak, ısınma, barınma ihtiyacına yönelik bölgeye ulaştırılan yardım malzemelerinden eşit şekilde faydalanamadıkları ve nefret söylemleriyle yağmacı olarak hedef gösterildikleri için yardım istemeye dahi çekinir hale geldikleri tespit edilmiştir.

Deprem bölgesindeki **Geri Gönderme Merkezlerindeki** ve **Geçici Barınma Merkezlerindeki** göçmenlerin temel ihtiyaçlarına erişip erişemedikleri hususu kamuoyu nezdinde açıklığa kavuşturulmamıştır.”

Güvenlik Durumu:

Depremi ilk gününden üçüncü gününe kadar İl düzeyinde insanların can ve mal güvenliği kesinlikle sağlanmamıştır. Yerel ölçekte bulunan kolluk kuvvetlerinin kendileri de deprem mağduru olduğu için çoğu arama kurtarma çalışmaları başta olmak üzere güvenliği sağlamada yer alamamıştır. Afetin büyüklüğü düşünüldüğünde kolluk kuvvetlerinin yerel düzeyde nicel olarak sayılarının az olması, bu tip afetlere hazırlıklı olmamaları ve koordinasyon eksikliği gibi nedenler dolayısıyla da insanlara yeterli düzeyde yardımcı olamadıkları tespitlerimiz arasındadır. Üçüncü günün sonu itibari ile İl dışından kolluk kuvvetleri İl'e intikal etmiş güvenliği sağlamaya çalışmıştır. Fakat o zamana kadar birçok işyeri yağmalanmış ve mağduriyetler yaşanmıştır.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından ilan edilen ve Resmi Gazete'de yayımlanan; depremden etkilenen 10 ili kapsayan olağanüstü hal (OHAL) kararıyla ilgili Cumhurbaşkanlığı tezkeresi, TBMM Genel Kurulu'nda 09.02.2023 tarihi itibariyle kabul edildi. OHAL ilanı ile beraber

(Deprem 3. Günü itibariyle) Mavi ve Bordo bereliler ile JÖH 'ün (Jandarma Özel Haraket) sahada yer alması paralellik göstermiştir. Bahsi geçen kolluk kuvvetlerinin İl'e intikal etmesiyle güvenlik sağlanmaya çalışılmış fakat aynı zamanda birçok hak ihlali de özellikle JÖH tarafından -halka ve dayanışma içerisinde yer alan Demokratik Kitle Örgütleri ile bazı siyasi partilere- uygulanmıştır.

Asayiş ve güvenliği sağlamak amacı ile gönderilen JÖH şehrin tüm giriş ve çıkışlarında arabaları durdurarak kimlik kontrolü, üst araması ve araç araması yapmaya başlamıştır. Sert ve kaba bir dille insanlar arabalarında indirilerek yağmacı muamelesine maruz bırakılmıştır. Bizlerde aynı muameleye maruz kaldık. Kendilerine, insan hakları savunucuları olduğumuzu ve dayanışma çadırlarına doğru yol aldığımızı söylememize rağmen kaba ve sert bir dille arabadan indirildik. Üst aramasına ve araç aramasına tabi tutulduk. *Bizlere yağma var hırsızlık var fazla konuşma! in aşağıya, bağı aç, çantayı aç ne var çantada gibi emir cümleleri kullanıldı. Arkadaşlarımızdan biri kendilerine ilk üç gün yağma ve birçok hak ihlali yaşandı o zaman nerdediniz dediğinde, Arkadaşımıza aynı üslupla fazla konuşma şimdi buradayız şimdi geldik fazla konuşma diye cevap verildi.*

JÖH 'ün 5-8 kişilik gruplar halinde Halk ile dayanışma içerisinde olan HDP, SYKP, TİP, TÖP gibi siyasi partiler ve HDK, Halkevi, KESK, gibi Demokratik Kitle Örgütleri ve Sendikaların dayanışma çadırlarının olduğu yerlere gelerek alanda gezdiklerini ve taciz ettiklerini hem gözlemledik hem de yaptığımız görüşmeler ile tespit ettik.

27.02.2023 tarihinde Güzelburç mahallesine halkın yardım talebi üzerine bir minibüs yardım malzemesi ile giden TÖP Hatay İl Sözcüsü Hasan ÖZGÜN ve Pelin Songül ÇİÇEK, yardımları dağıtırken ve halkla konuşmaya çalışırken JÖH tarafından engellenmiş, Toplumsal Özgürlük Partisi üyelerine, aktivistlerine ve halka JÖH'lüler tarafından silah doğrultulmuş ve tehdit edilmişlerdir.

TÖP Hatay İl Sözcüsü Hasan ÖZGÜN ve olaya şahit olan kişilerle yaptığımız görüşmede; ÖZGÜN konuşmasında AFAD ve Kızılay'ın halkla dayanışma içinde yeterli düzeyde sahada olmadığını dediğini o esnada konuşmasının engellenmeye çalışıldığını kendisine: “ *Seni koşturmuyoruz, Biz devletizi seni alır götürürüz sana öyle şeyler yaparız ki senin aklın hayalin bile durur. Sabrımızı zorlama, senin dilini keseriz*” denilerek tehdit edildiğini, Güzelburç ortaokuluna zorla sokulduklarını, kimliklerine el konulduğunu, halkın dağılması için halka silah çekildiğini ve halka dağılın diye bağırıldığını, daha sonra Asayiş şube polislerinin olay yerine geldiğini Aynı JÖH'ün oraya gelen *Asayiş Şube polislerine “sizlerin yüzünden bunların bu kadar dili uzadı sizler bunları bu hala getirdiniz işinizi düzgün yapın”* diyerek azarladığını, Olay mahalline gelen ÇHD'li avukatların yapılan saldırıyı tutanak haline getirdiğini, Asayiş Şubeden polislerin gelmesi ile JÖH'ün : “*Bunlar hakkında işlem yapın*” deyip gittiğini, dile getirmiştir. Olaya şahit olan kişilerle yaptığımız görüşmede de benzer şeyler anlatılmıştır.

Yerel güvenlik birimleri ve diğer kolluk kuvvetleri 25.02.2023 tarihine kadar JÖH tarafından devre dışı bırakılmış, kentin asayiş ve güvenliği tek elden yürütülmeye çalışılmıştır. Şuan hala kentin birçok yerinde asayiş ellerinde bulundurmaktadırlar.

Bunların yanı sıra Antakya ve Defne İlçelerinde geceleri araba ile gezdiğimizde Plakasız Polis - Asker panzerleri ve Akrepleri, aynı şekilde içlerinde sivil giyimli plakasız transportlar, minibüsler ve araçlar gözlemledik. Bahsi geçen sivil araçların bazılarında üniformalı, kamuflajlı ve silahlı kişilerde mevcuttu.

TOP'e Hatay'da gözaltı!

Toplumsal Özgürlük Partisi üyeleri erzak dağıtımı için gittikleri Antakya'da JÖH tarafından gözaltına alındılar.

GÜNDEM

🕒 27.02.2023, 16:06

📅 27.02.2023, 16:15

<https://www.toplumsal.com.tr/gundem/top-e-hatay-da-gozalti-h107278.html>

Depremden Sonra Yaşanan İşkence ve Kötü Muamele Durumu

Hatay Yayladağı T Tipi Cezaevinde Yaşanan İşkence ve Kötü Muamele

Hatay T Tipi K.C.İ.K'da 07 Şubat 2023 günü saat 13.00'da adli H/T'ların bulunduğu her 2 blokta kalan mahkumların toplu şekilde koşulları yakarak isyan girişiminde buldukları bilgisi alınmıştır. Cezaevi Savcısı ve müdürünün talebi ile Yayladağı Cezaevi J.Bİ.K.lığı emrinde görevli personellerle ivedi müdahalede bulunulmuştur. İsyanın ve yangının büyümesi ile çevre İlçe J.K.lıklarından ve komando birliklerinden takviye kuvvetler gelmiştir. Yaklaşık 250 kişilik mahkum grubu cezaevinden iç ihataya çıkmıştır. Firar edecekleri esnada dış kapı eşliğinde püskürtülmüşlerdir. Bu arbedede yaralanan 12 H/T MKÜ Hastanesine sevk edilmiştir. Sevk edilen bu mahkumlardan üçünün hayatını kaybettiği tespit edilmiştir. 390 H/T teslim alınarak muhafaza altına alınmıştır. Cezaevinin kullanılamaz hale gelmesinden dolayı bütün H/T'ların çevre illerdeki Ceza İnfaz Kurumlarına nakil edilmesi hazırlıklarına başlanılmıştır.”

8 Şubat'ta ÖHD Mersin Şube avukatları Hatay T Tipi Kapalı Hapishanesi'ne ziyaret gerçekleştirmiştir. Yapılan açıklamada; “Hatay Hapishanesi'nde yaşandığı iddia edilen olaylar sonrası şubemiz üyeleri tarafından cezaevi ziyareti yapılmıştır. İsyan çıktığı ve müdahale edildiği ifade edilmiş olup; ölü ve yaralı konusunda bilgi paylaşımı yapılmamıştır. Tüm hükümlü ve tutukluların sevk edileceği bilgisi paylaşılmıştır.” şeklinde bilgilendirme yapılmıştır.

9 Şubat'ta Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü iki açıklama yapmıştır. 9 Şubat 2023 tarih ve 2023/4 No'lu açıklamada: “Hatay T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu hakkında bazı basın-yayın kuruluşlarında ve sosyal medya platformlarında yer alan iddialarla ilgili basın açıklaması yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Hatay T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda bulunan bir kısım adli hükümlü ve tutuklunun firar teşebbüsünde bulunması ve ardından yangın çıkarması nedeniyle; firarı önlemek, yangını söndürmek ve ceza infaz kurumunun tutuklu ve hükümlülerin güvenliğini sağlamak için yasal mevzuat çerçevesinde gerekli müdahale yapılmıştır. Müdahale sonucunda firar girişimi engellenmiş, yangın söndürülmüş tutuklu ve hükümlülerin güvenliği sağlanmıştır. Olaylara müdahale sırasında 12 adli hükümlü ve tutuklu yaralanmış, hastaneye sevk edilen yaralılardan 3'ü vefat etmiştir. Hadisenin soruşturulması için Adalet Bakanımız tarafından Adalet Bakanlığı müfettişleri ile Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü kontrolörleri görevlendirilmiş, olayla ilgili adli ve idari tahkikat başlatılmıştır. Ceza infaz kurumunda kadın hükümlü/tutuklulara tecavüz edildiği iddiaları ve diğer asılsız ithamlar tamamen gerçek dışıdır. Söz konusu olaylar neticesinde ceza infaz kurumunun hükümlü ve tutuklular tarafından kullanılamaz halde tahrip edilmesi nedeniyle hükümlü ve tutukluların başka ceza infaz kurumlarına sevki sağlanmıştır.[

9 Şubat 2023 tarih ve 2023/3 No’lu açıklamada: “Bazı basın-yayın kuruluşlarında ve sosyal medya platformlarında yer alan Hatay T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna ait olduğu iddia edilen görüntülerle ilgili kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi amacıyla açıklama yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bazı basın-yayın organları ile sosyal medya platformlarında Hatay T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna ait olduğu iddia edilen görüntüler Kahramanmaraş Türkoğlu 1 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna aittir. Yaşanan olayda, Türkoğlu 1 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumundan dışarıya çıkmaya çalıştığı, kurum dış güvenliğini sağlamakla görevli olan jandarma taburunun mevzuat çerçevesinde müdahalesi sonucu firar teşebbüsü önlenmiş ve kurum güvenliği sağlanmıştır. Yapılan müdahale esnasında herhangi bir ölüm hadisesi yaşanmamıştır. Hadisenin soruşturulması için Adalet Bakanımız tarafından Adalet Bakanlığı müfettişleri ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü kontrolörleri görevlendirilmiştir. Bunun dışındaki iddialar gerçek dışıdır.”

Malatya, Maraş ve Hatay Hapishanelerinde meydana gelen vakalar ve bilgiler yaşam hakkının korunmasını, işkence ve kötü muamele yasağını ihlal eden görüntüler ve bilgilerdir. Hapishane idareleri, mahpusların yaşam hakkını mutlak surette korumak zorundadır. Bahse konu hapishaneler deprem sonuçlarının ve yıkımlarının en ağır olduğu illerdedir ve mahpusların depremden korunma ve daha güvenli bir noktaya tahliye talepleri olması gereken uygulamalardır ve ayrıca hızlı hareket edilmesi gerekmektedir.

29.03.2020 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren “Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik”te deprem bir iç güvenlik sorunu olarak yer almaktadır. Oysa deprem bir güvenlik sorunu değil, yaşamsal tedbirlerin hızlıca alınması gereken bir doğal afettir.

Hatay Büyükburç Mahallesiinde Yaşanan İşkence ve Kötü Muamele

ÇHD’nin Twitter hesabı üzerinden yaptığı açıklamada, Ahmet Güreşçi ve Sabri Güreşçi’nin dün saat 10.30 civarında Hatay Büyükburç Mahallesi’nden jandarma ekiplerince gözaltına alındıkları belirtildi. İki kişinin gözaltında işkenceye maruz kaldığı vurgulanan açıklamada, Ahmet Güreşçi’nin yaşamını yitirdiği, ölümün ise avukatlarca teyit edildiği açıklandı.

Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) İşkenceyle Mücadele Komisyonu, Hatay’ın Antakya ilçesinde Ö.T. ile beraberindeki 2 yeğeninin 24 Şubat Cuma gecesi evlerinin bulunduğu sokakta özel harekât polisleri tarafından işkenceye maruz kaldığını açıkladı. Sosyal medyadan açıklama yapan ÇHD, polisin şiddet uyguladığı Ö.T.’yi daha sonra emniyete çağırdığını ve şikâyetinden vazgeçmesi için baskı yapıldığını belirtti. Yapılan açıklamada şu ifadeler yer verildi: “24.02.2023 tarihinde akşam saatlerinde Hatay Antakya’da Ö.T. isimli bir yurttaş ve iki yeğeni, birlikte ikamet ettikleri evin sokağında yanlarına gelen özel harekât polisleri tarafından darp edilmiştir. “Müvekkiller silah kabzalarıyla kafalarına vurularak sokak ortasında dakikalarca işkence görmüş, telefonları zorla alınıp karıştırılmış, ardından bırakılmışlardır. Müvekkil Ö.T., maruz kaldığı işkence sonrasında kısa süreli bilinç kaybı yaşamıştır. “Müvekkilin hala travmaya bağlı kısmi hafıza kaybı sürmektedir. Gece boyunca süren sağlık tetkikleri ardından 25.02.2023 tarihinde müvekkiller, üyelerimiz eşliğinde ifadelerini vererek kendilerine işkence uygulayan özel harekât polislerinden şikâyetçi olmuşlardır. İşkencenin üstünü kapatmaya çalışan da bu suçtan sorumludur. Tüm sorumlular hakkında derhal soruşturma başlatılmalıdır.

Kavalcık karakolunda Suriyelilere Yapılan İşkence ve Kötü Muamele

Hatay İli Reyhanlı İlçesinde 11.03.2023 tarihinde Suriye’den Türkiye’ye yasa dışı yollarla geçiş yapmak isteyen Suriye uyruklu 8 kişi ile Türkiye’den çıkmak isteyen 1 kişi Kavalcık Karakolu görevlileri tarafından yakalanarak gözaltına alınıp işkenceye ve kötü muameleye tabi tutulmuşlardır. Edindiğimiz bilgilere göre işkence sonrası Suriye’ye tekrardan gönderilmek üzere Cilvegözü Gümrük Müdürlüğüne teslim edilen Suriyelilerden birinin işlemleri beklerken vefat etmesi üzerine, yetkili

kişilerin adli vaka olabileceğini gözeterek nöbetçi savcılığa bilgi vermesi sonucu Reyhanlı Cumhuriyet Savcılığı'nın soruşturma açması ile bahsi geçen kişilere ulaşılmış ve ifadeleri alınmıştır.

Gerçekleşen işkence ve kötü muamele sonucu 2 sivilin, karakolda gördükleri şiddet sonucu vefat ettiği 4 sivilin basit tıbbi müdahale ile giderilebilir yaralandığı ve 3 sivil ile ilgili müracaat olmadığı için işlem yapılmadığı tarafımızca öğrenilmiştir. Bunun yanı sıra ifadesi alınan 4 kişinin adli raporlarında basit tıbbi müdahale ile giderilebilir şekilde yaralandığı beyanları alındıktan ve teşhis işleminden sonra yeniden Suriye'ye gönderildiği, Müşteki mağdurlar işkence ve kötü muameleden dolayı bir sivilin daha Suriye ülkesinde vefat ettiği bilgisini paylaşmışlardır.

Soruşturma ile ilgili Reyhanlı Sulh Ceza Mahkemesinin gizlilik kararı bulunduğundan ifadelere ve raporlara erişilemediği, Soruşturma kapsamında 2 üst teğmen 1 teğmenin tutuklu yargılandığı, 3 personelin adli kontrol ile serbest bırakıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Yine bu personellerin görevden uzaklaştırıldığı haricen öğrenilmiştir.

Bunların dışında basından ve yerelden elde ettiğimiz duyumlarda İşkenceye ve Kötü Muameleye Maruz kalan kişilerin Küçük çaplı sınır ticareti yapan sivil kişiler olduğu, içlerinden ikisinin 17 yaşında çocuk olduğu, Ağır İşkence gördükleri, kendilerine mazot içirildiği, iki kişinin işkence sonucu öldüğü, iki kişinin de Suriye'deki bir hastanede yoğun bakımda olduğu, Kavalcık Karakolunda görevli askerlerden birinin ifadesinde, araca bindirilip karakola götürülen Suriyelilerin, araçta darp edildiğine dair sesleri bizzat duyduğu edinilen bilgilerdendir. Ne ile suçlanırsa suçlansın hiç kimseye işkence ve kötü muamele yapılamayacağını, bunun Türkiye'nin de altına imza attığı uluslararası sözleşme ve belgelerde mutlak olarak yasaklandığını özellikle hatırlatmak isteriz.

İşkenceye Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesi'ni imzalayarak otoritesini ve denetleme yetkisini Türkiye'nin de tanıdığı BM İşkenceye Karşı Komite (UNCAT) geçtiğimiz **Mayıs ayında Türkiye'nin dördüncü periyodik raporunu değerlendirmiş ve çeşitli uyarı, tavsiye ve öneriler içeren 'Sonuç Gözlemleri'ni kabul etmiştir.** BM İşkenceye Karşı Komite (UNCAT), sözü edilen Sonuç Gözlemleri'nde, son dönemde kolluk kuvvetlerinin alıkonulan kişileri işkence ve kötü muameleye maruz bıraktığına dair kendilerine ulaşan çok sayıda güvenilir raporlar nedeniyle duyduğu kaygıyı dile getirerek, Türkiye'ye İşkenceye Karşı Sözleşme'nin 2. maddesinin 2. paragrafında yer alan, ***"hiçbir istisnai durum, ne savaş hali ne de bir savaş tehdidi, dâhili siyasi istikrarsızlık veya herhangi başka bir olağanüstü hal, işkencenin uygulanması için gerekçe gösterilemez"*** şeklindeki **mutlak işkence yasağını** hatırlatmıştır. Komitenin bu uyarısı bugün içinden geçtiğimiz olağan üstü koşullarda çok daha fazla anlam ve önem kazanmaktadır.

Herhangi bir suç işlediği iddiasında bulunulan kişiler hakkında Anayasa ve yasalar çerçevesinde ne gerekiyorsa tüm hukuki işlemler yapılmalı, bu kişiler adil biçimde yargılanmalı ve yasaların öngördüğü biçimde mutlaka cezalandırılmalıdırlar. Ancak, iddia edilen suçun tüm ağırlığına rağmen hiç kimse evrensel hukukun mutlak şekilde yasakladığı işkence ve kötü muameleye maruz bırakılamaz.

· Her düzeyde yetkililer işkenceyi ve işkenceciyi öven, teşvik eden söylemlerden vazgeçmeli, uluslararası mekanizmaların tavsiyeleri doğrultusunda işkence uygulamaları en üst düzeyde siyasi otorite tarafından derhal kamu önünde net ve kesin bir şekilde kınanmalı, bu tür fiillerin cezasız bırakılmayacağı güvencesini verilmelidir.

· İşkencenin belgelenmesi ve raporlandırılması bir BM belgesi olan 'İstanbul Protokolü' ilkelerine göre yapılmalıdır.

· İşkenceye ilişkin iddialar hızlı, etkin, tarafsız bir şekilde soruşturulmalı, bağımsız heyetlerce araştırılmalı, adli yargılama süreçlerinin her aşamasında uluslararası etik ve hukuk kurallarına uygun davranılmalıdır.

· Gözaltı koşullarında usul güvenceleri eksiksiz olarak uygulanmalıdır.

· Olağanüstü hal ilan edilen yerlerde gözaltı süresini dört günden yedi güne uzatılmasını sağlayan 11 Şubat 2023 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi derhal geri çekilmelidir.

· OHAL ilanından derhal vazgeçilmelidir.

Sonuç olarak, yaşanan işkence ve diğer kötü muamelelerin tespit ve belgelenmesi, onarım ve hukuki süreçlerinde etkin görevimizi kararlılıkla sürdüreceğimizi bir kez daha yineliyor, işkence ve kötü muameleye maruz kalanların kurumlarımıza başvurabileceklerini hatırlatmak istiyoruz."

Yaşamını Yitiren Üyelerimiz

Antakya Kışla Saray Mahallesi İnönü Caddesi No:15 Rana Apartmanında oturan Eski İHD MYK üyemiz Av. Hatice Can ve eski Şube başkanımız ve Onur Kurulu üyemiz Mithat Can' ın cansız bedenlerine 10.02.2023 tarihinde ulaşılmıştır. 11.02.2023 tarihinde İHD Eşgenel Başkanımız Öztürk Türkdoğan, Genel Sekreterimiz Hüseyin Balaban ,MYK Üyemiz Osman işçi ve Adnan Vural, Servet Üstün Akbaba cenazeye katılmış ardında başsağlığı ziyaretinde bulunmuştur .Sonrasında İskenderun Eş Şube Başkanımız Çoşkun Selçuk Altınözü'ndeki evinde ziyaret edilmiş .Geçmiş olsun ve başsağlığı dileklerinde bulunulmuştur. Ayrıca şube Mali sekreterimiz Cemile Sakuroğlu abisini depremde yitirmiştir.

Binamızın Durumu

Depremden sonra binamız ağır hasarlı olarak tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Depremin ilk üç günü AFAD, Kızılay ve Askeriye başta olmak birçok devlet kurumunun yeterli düzeyde sahada yer almadığı, arama kurtarma çalışmaları ve halkın diğer ihtiyaçlarını (barınma, beslenme, güvenlik sağlık vb.) karşılamada yetersiz oldukları tespit edilmiştir. Aynı şekilde başta Hatay Valiliği ve Hatay Büyükşehir Belediyesi olmak üzere, Antakya, Defne, Samandağ, Kırıkhan ve Altınözü belediyelerinde de kriz masalarının koordinasyonsuz şekilde yürütüldüğü arama kurtarma çalışmalarında ve halkın diğer ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldıkları tespit edilmiştir.

Arama kurtarma çalışmalarının çok yetersiz olduğuna şahit olmakla beraber, arama kurtarma çalışmalarına katılan gönüllüler ve halkın kendi imkânları doğrultusunda insanları enkaz altından çıkarmaya çalıştıklarını gözlemledik.

İlk iki gün boyunca enkaz altından yüzlerce insanın seslerinin geldiğine, bizler dâhil on binlerce insanın şahit olduğu tartışmasız bir gerçekliktir. Bu nedenle bizler dâhil, binlerce kişi AFAD'ı arayıp bilgilendirip yardım talep etmemize rağmen verilen adreslere hiç bir şekilde AFAD'ın gelmediğine de şahit olduk.

Yüzlerce binada en kaz altında olan ve yardım isteyen kişileri, halk ve gönüllü ekipler ellerinde yeterli teçhizat ve ağır iş makineleri olmadığı için çıkaramadı.

İlk iki gün kentin her noktasına girilebilecek çevre yolunun depremin ilk gününden itibaren kullanılabilir halde olmasına rağmen ağır İş makinelerinden Kepçe, Ekskavatör gibi birçok ağır iş makinesinin kent girişinde bekletildiğini, kent merkezine sokulmadığını, arama ve kurtarma çalışmalarında kullanılmadıklarını gözlemledik.

Uluslar arası arama kurtarma ekiplerinin, AFAD, Kızılay ve Askeriye gibi devlet kurumlarından çok daha hızlı hareket ettiklerini ve arama kurtarma çalışmalarında yer aldıklarını da gözlemledik.

Depremin ilk haftası yoğun düzeyde insanların barınma, beslenme ve sağlık hizmetlerine erişmede sorunlar yaşadığını,Barınmaya yönelik herhangi bir adım atılmadığından imkânı olmayan binlerce insan günlerce kendi imkânları ile sokakta pazar yeri gibi açık alanlarda, sera yerlerinde, park alanlarında ve kırsal alanda yaşayan akrabalarının, tanıdıklarının yanlarına sığınarak barınma sorunlarını dayanışma içinde çözmeye çalıştığını gözlemledik.

Kentte elektrik, su,doğalgaz altyapısı tamamen çökmüştü. Gıda ve yakıt tefariğinde ciddi problem mevcuttu. Yerelde yer alan Bazı siyasi partiler ve Demokratik Kitle Örgütlerinin çağrıları ve yoğun çalışmaları ile beraber Türkiye'nin dört bir yanından gelen gönüllüler üzerinde ilk hafta halkın barınma, beslenme ve sağlık sorunları giderilmeye çalışıldığını tespit ettik.

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ve ilgili diğer kamu kurumları deprem krizini yönetememiştir. Genel olarak Devletin kurumlarının ilk hafta yeterli düzeyde kurum ve kişiler ile sahada yer almadığı alan çalışmalarımızda ve halkla gerçekleştirdiğimiz görüşmelerde tespit edilmiştir.

Aynı şekilde başta Hatay Valiliği ve Hatay Büyükşehir Belediyesi olmak üzere, Antakya, Defne, Samandağ, Kırıkhan ve Altınözü belediyelerinde de çalışmaların koordinasyonsuz şekilde yürütüldüğü halkın barınma, beslenme ve sağlık ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldıkları tespit edilmiştir.

Raporda Sağlık durumu başlığı altında detaylı şekilde anlatılan Devlete ait hastanelerin ve özel hastanelerin genel itibari ile kullanılmaz hala gelmesi, yüzlerce insanın ne yazık ki hayatını kaybetmesine neden olmuş, başta yaşam hakkı ihlali olmak üzere ciddi düzeyde sağlık ihlallerine neden olmuştur. Sağlık hizmetleri en yakın İlçe olan Dörtüol, Mersin ve Adana illerinde giderilmeye çalışılmıştır.

Depremi ilk gününden itibaren sağlık çalışanlarının ve hekimlerin barınma, dinlenme ve diğer temel ihtiyaçlarının temininde ciddi sorunlar yaşadığı, çalışmaya zorlandıkları Sağlık çalışanları ile yaptığımız görüşmelerde tespit edilmiştir

Sağlık Bakanlığına ait Hastane Bilgi Yönetim Sistemi (HBYS) İlçelerin İllere İllerin Merkeze bağlı olarak kullanıldığı bir sistemdir. İl sistemi çöktüğü için İlçe sistemlerinin kullanılamaz duruma düştüğünü, bu yüzden kayıt tutamadıklarını, defterlere not olarak sistem sıkıntısını çözmeye çalıştıklarını, çoğu tanınmaz halde olan cesetlerin fotoğraflarını çekip numara verdiklerini, ağır yaralı olarak getirilen birçok kişinin kimlikleri olmadıkları için kayıt edilemediği tespit edilmiştir.

Ankara merkezden gönderilen tam yetkili koordinatörlerin Sağlık çalışanlarına emri vaki konuşarak aşağılayan ifadelerle çalışmaya zorladığını, tuttukları defter kayıtlarında sayıların örtüşmemesinden dolayı azarlandıklarını, hastanede bazı doktorlara belli bölümleri açmaları için baskı yapıldığını dile getirmişlerdir.

En kaz altından çıkarılan insanların cesetleri yol kenarlarında, en kaz çevrelerinde hastane yetersizliğinden ve morglarda yer olmadığından hastane koridorlarında ve bahçelerinde battaniyelere sarılı halde yere bırakıldığı tarafımızca tespit edilmiştir.

Geçici çözüm olarak ameliyatların da yapılabileceği gerçek sahra hastaneleri kurulmalı.

Hatay İlinin en büyük iki İlçesi olan Antakya ve Defne İlçelerinde yaşayan halkın tamamına yakını göç etmiştir. Şehir merkezi deyim yerindeyse hayalet kente dönüşmüştür. Şuan bile bahsi geçen İlçeler aynı durumdadır. Kent merkezinde yoksullar ve yoksunlar dışında, elinde silahlar ve sopalar bulunan 5-10 kişilik sivil gruplar- askerler ve dayanışma merkezleri kuran bazı siyasi partiler, yerel ve ulusal STK'lar, ulusal düzeyde dayanışmaya gelen belediyeler vb kurum ve kuruluşlar dışında İlk hafta kimse olmadığı tarafımızca tespit edilmiştir.

Göç eden insanların tekrardan memleketlerine geri dönmesi için başta barınma sorunları olmak üzere eğitim sağlık istihdam gibi temel ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik ivedilikle çözümler üretilmeli, demografik yapının değişmesinin önüne geçilecek politikalar üretilmeli ve sonuç itibari ile kalıcı göçün önüne geçilmelidir.

Yaşanan deprem sonucunda, Milli Eğitim bakanlığı ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü resmi sitelerinde hayatını kaybeden öğretmen ve öğrenciler ile ilgili şuan kadar hiçbir bilgi paylaşılmamakla beraber Elde ettiğimiz bilgiler doğrultusunda ne yazık ki yaklaşık 400 öğretmenin hayatını kaybettiğini tespit ettik. Hayatını kaybeden öğrenci sayısı hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmamakla beraber bu sayının vefat eden öğretmen sayısından en az iki katından daha fazla olduğunu tahmin etmekteyiz.

1311 okulun bulunduğu Hatay İlinde deprem dolayısı ile kaç okulun yıkıldığı, kaçının acil yıkılması gerektiği kaçının ağır, orta ve az hasarlı ya da hasarsız olduğu hakkında Milli Eğitim Bakanlığının ya da İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün resmi bir açıklaması bulunmamaktadır.

Öğretmenlerin barınma, beslenme ve diğer temel ihtiyaçlarının temini için bugüne kadar ne Bakanlık düzeyinde nede İl ve İlçe Müdürlükleri nezdinde bir çalışma yapılmıştır. Öğretmenlerin tamamına yakını kendi imkânları ile kırsal alandaki yakınlarının yanına ya da İl dışına çıkmak zorunda kalmıştır.

Eğitim öğretim faaliyetlerinden çocukların uzak kalmasının akademik gelişimlerini etkileyeceği, çocukların güvenilir alanlarda eğitim görmesini gerekliliği, barınma ve diğer ihtiyaçlarının hem aileler hem de öğretmenler nezdinde giderilmesi ve Psiko-sosyal desteğin depremden etkilenen her kesime ivedilikle verilmesinin elzemliği yapılan görüşmelerden çıkardığımız sonuçlardır.

İvedilikle uygun yer ve alanlara prefabrik okullar inşa edilmeli, İl dışında gönüllü olarak çalışmak isteyen öğretmenler göreve davet edilmeli, depremi yaşayan öğretmenler çalışmaya zorlanmamalıdır. Benzer uygulamalar ile başta sağlık çalışanları olmak üzere diğer kurum ve kuruluşlarda çalışanlar çalışmaya zorlanmamalıdır.

İlk iki gün GSM operatörlerinin asgari düzeyde bile kullanılamaması, hatta günün büyük bir bölümünde kullanılamaz halde olması, arama kurtarma çalışmalarının aksamasına neden olduğu gibi, halkın birbiri ve dış dünya ile bağlantısının kesilmesine neden olarak, var olan kaos durumunu daha da çıkılmaz hale getirmiş ve önüne geçilemez acıların yaşanmasına da sebep olmuştur. Bunun dışında internete erişimin çok sınırlı düzeyde kalması halkın yardım taleplerini dış dünyaya ulaştırmasını engellemiştir. Bu nedenle GSM ŞİRKETLERİNE ciddi yaptırımların uygulanması için özellikle hukuksal anlamda adımlar atılmalıdır.

Mültecilerin arama-kurtarma çalışmaları sırasında ayrımcılığa maruz bırakıldıkları, su, yemek, erzak, ısınma, barınma ihtiyacına yönelik bölgeye ulaştırılan yardım malzemelerinden eşit şekilde faydalanamadıkları ve nefret söylemleriyle yağmacı olarak hedef gösterildikleri için yardım istemeye dahi çekinir hale geldikleri tespit edilmiştir. Bu ayrımcı ötekileştirici politikalar gündemleştirilmeli, mültecilerle dayanışma içerisine girilerek sorunları giderilmeye çalışılmalıdır.

Depremi ilk gününden üçüncü gününe kadar İl düzeyinde insanların can ve mal güvenliği kesinlikle sağlanmamıştır. Yerel ölçekte bulunan kolluk kuvvetlerinin kendileri de deprem mağduru olduğu için çoğu arama kurtarma çalışmaları başta olmak üzere güvenliği sağlamada yer alamamıştır. Afetin büyüklüğü düşünüldüğünde kolluk kuvvetlerinin yerel düzeyde nicel olarak sayılarının az olması, bu tip afetlere hazırlıklı olmamaları ve koordinasyon eksikliği gibi nedenler dolayısıyla da insanlara yeterli düzeyde yardımcı olamadıkları tespitlerimiz arasındadır. Üçüncü günün sonu itibari ile İl dışından kolluk kuvvetleri İl'e intikal etmiş güvenliği sağlamaya çalışmıştır. Fakat o zamana kadar birçok işyeri yağmalanmış ve mağduriyetler yaşanmıştır.

JÖH 'ün 5-8 kişilik gruplar halinde Halk ile dayanışma içerisinde olan HDP, SYKP, TİP, TÖP gibi siyasi partiler ve HDK, Halkevi, KESK, gibi Demokratik Kitle Örgütleri ve Sendikaların dayanışma çadırlarının olduğu yerlere gelerek alanda gezdiklerini ve taciz ettiklerini hem gözlemledik hem de yaptığımız görüşmeler ile tespit ettik.

Asayiş ve güvenliği sağlamak amacı ile gönderilen JÖH şehrin tüm giriş ve çıkışlarında arabaları durdurarak kimlik kontrolü, üst araması ve araç araması yapmaya başlamıştır. Sert ve kaba bir dille insanlar arabalarında indirilerek yağmacı muamelesine maruz bırakılmıştır.

Antakya ve Defne İlçelerinde geceleri araba ile gezdiğimizde Plakasız Polis - Asker panzerleri ve Akrepleri, aynı şekilde içlerinde sivil giyimli plakasız transportlar, minibüsler ve araçlar gözlemledik. Bahsi geçen sivil araçların bazılarında üniformalı, kamuflajlı ve silahlı kişilerde mevcuttu.

İnsanların can ve mal güvenliğinin sağlanması için başta üç aylığına ilan edilen OHAL derhal kaldırılmalı, JÖH kentten derhal gönderilmeli, basına da yansıyan insanlık dışı muameleler hakkında soruşturmalar açılmalı, halkın güvenliği şeffaf, sorgulanabilir ve denetlenebilir mekanizmalarla ilgili kurumlar tarafından yürütülmelidir.

Kentin yeniden inşasında yerel yönetimlerin yanı sıra, meslek odalarının sendikaların STK'lar ve halkın her adımda sürece katılımı sağlanmalı, ortak konsensüs üzerinden ayırım yapılmaksızın maksimum düzeyde halkın ve çevrenin lehine kararlar alınmaya çalışılmalıdır. Hasar tespit çalışmaları Çevre ve Şehircilik Bakanlığı/İl Müdürlüğü tarafından binaların içlerine girilmeden Karot değerleri alınmadan bina röntgenleri çekilmeden tamamen yüzeysel yapılmaktadır. Birçok konutun parsel numarası ile sistemdeki adresinin çakışmaması nedeniyle acil yıkılması gereken konutlar orta hasarlı ya da hasarsız olarak sisteme işlenmiş mağduriyetler yaşanmış ve yaşanmaya devam etmektedir.

Acil yıkılması gereken binaların birçoğu hala şüana kadar yıkılmamış tehlike arz etmeye devam etmektedir.

Bina yıkım ve enkaz kaldırma işlemleri profesyonellerce yapılmadığı için şehrin tamamı toz bulutu halinde sağlıksız bir ortamdadır. Uygunsuz ve aşırı toz çıkmasına yol açacak biçimde yapılan enkaz kaldırma çalışmaları engellenmelidir.

Asbest tehlikesi görmezden gelinerek enkazlar yerleşim yerlerine yakın vadilere ve deniz kıyılarına dökülmektedir. Kaldırılan enkazın döküleceği yerler doğru ve merkezi bir planlama ile belirlenmeli, rastgele hafriyat dökülmesi engellenmelidir.

Kentin dört bir yanında Ağır, orta ve az hasarlı binalarda eşya tahliyesi için vatandaşların eşyalarını asansör nakliye araçları ile çıkarmaya çalıştıkları gözlemlenmiştir.

Hatay yerelinde ve tüm Türkiye’de deprem güvenli kentler, deprem güvenli konutlar, deprem güvenli yapılar inşa edilmesi için bilimsel şeffaf denetlenebilir mekanizmalar geliştirilmelidir.

2012 yılında ülke genelinde kentsel dönüşüm uygulamalarının önündeki yasal engelleri kaldırmak ve dönüşümü hızlandırmak üzere 6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun (Afet Yasası) iptal edilmelidir.

Doğal afet halinde sivil toplum örgütlerinin ayırimsız olarak yardım toplaması ve yardımda bulunabilmesi için mevzuat değiştirilmelidir.

Halkın barınma, beslenme ve sağlık koşullarının maksimum düzeyde yaşanılır hale getirildiği, çevreye zarar verilmeyecek şekilde dizayn edildiği yerleşim alanları kurulmalıdır.

Yaptığımız saha çalışmalarında Hatay Vali’liği İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü’nün 18.03.2023 tarihindeki “Barınma İhtiyacı Nedeniyle Geçici Olarak El Koyma Karar’ı” doğrultusunda taşınır ve taşınmaz mallar dolayısıyla hak sahiplerinin hak kaybına uğradığı tespit edilmiştir. Telifisi olmayan hak kayıplarının yaşanmaması için gerekli düzenlemeler ve uygulamalar ivedilikle yapılmalıdır.

Toplumda en fazla dezavantaja sahip olan Kadın, çocuk ve LGBTİ+ bireylerin ivedilikle barınma, beslenme ve sağlık gibi tüm eksiklikleri giderilmeye çalışılmalı, pozitif ayrımcılığa tabi tutulmalıdırlar.

Öncelikle işyerleri yıkılan ve yağmalanan işyeri sahiplerinin, işyerlerinin sigortalı olup olmadığına bakılmaksızın her türlü zararları maksimum düzeyde karşılanmaya çalışılmalıdır.

Deprem bölgelerinde Özel sektörde çalışan kişilere verilen kısa çalışma ödeneğinin miktarı Asgari ücrete eşitlenmeli, süresi 1 yıla çıkarılmalıdır.

Fotoğraflar

Esenlik mahallesinde bina kenarına bırakılan cesetler

Deprem sonrası Hayrettin Özkan Ortaokulu karşısı donarak hayatını kaybeden kişinin cesedi

Kaldırıma Bırakılan, Brandaya Sarılan Cesetler

İnsan Hakları Savunucuları Değerli Mücadele Arkadaşlarımız Mithat ve Hatice Can'ın Binası

İnsan Hakları Savunucuları Değerli Mücadele Arkadaşlarımız Mithat ve Hatice Can'ın binasından çıkan foto

Plakasız Araçlardan Biri

Hatay ili Samandağ İlçesi Girişi

Ata Koleji

Ulu Cami

Ağır Hasarlı Dernek Binaımız

Saray Caddesi

Eski Hatay Meclisi ve Kültür Merkezi

Cumhuriyet Caddesi Güçlü Bahçe

Eski (Stadyum -orman dairesi) kavşağı

Hatay İl Müftülüğü

Odabaşı mahallesi

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ HATAY ŞUBESİ